

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1904. szeptember 18.

Vasárnap.

XXIII évfolyam. 75 szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyszámarára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasáb a petitorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyiltterek díja előre fizetendő.

Leányok az egyetemen.

— Szülők figyelmébe. —

A közoktatásügyi miniszter rendelete az érettségi bizonyítvánnyal bíró leányoknak az egyetemre való felvételéről némi izgalom mellett, melyet előidézett, van már egy jó eredménye is: a fővárosban egy leányok tanítására rendelt gimnázium legalsó osztályát elégtelen jelentkezések miatt beszüntették. A becsvágyó kisasszonyoknak és hiu szülőknek tehát be kellett látniuk, hogy az egyetemnek mégis más a rendeltetése, mint hogy nők is szaporítsák a képzett proletárságot, hogy elégtelen tudással bemeszelt fiatal hölgyek elfoglalják a helyet fiatal emberek elől, kik komoly pályára készülnek; hogy a tanulást inkább akadályozzák, mint elősegítik. A leányok özönlése a gimnáziumokba tehát egy kissé apadni fog s ezt Magyarországon a legkevésbé kell sajnálni; ellenkezőleg sajnálni kell, hogy még mindig nagyon sok ifju tolong a tudós pályára, adja magát az ugynevezett magasabb hivatásokra. Termelő társadalmunknak más tagozására van szükségünk, hasonlóra ahhoz, melyet legujabban az északamerikai egyesült államok mutattak ki, hol 36% mezőgazdaságot, 26% ipart, 16% kereskedést űző mellett a lakosságnak 4%-os csak valamivel meghaladó része adja magát magasabb hivatásra, orvosnak, hivatalnoknak, tanító-

nak s egyéb efélének. Elég soká prédikálták ezt nálunk is, a parlamentben minden párt elég megfelelő intelmet intézett a lakossághoz és mind a mellett a középiskolákba, de kivált a gimnáziumokba beírtak száma az idén is valóban ijesztően magas. Intés, prédikálás tehát mit sem használ, de az állami igazgatás szigorú fellépése hozott egy kis segítséget; és ezért az ifjak özönlését is az ugynevezett magasabb hivatásokra kormányzati úton kellene rendezni. És ez nem is oly nehéz. A közoktatásügyi miniszter rendeletét, hogy csak azok a lányok, kik kitűnő vagy legalább jó eredménnyel tették le az érettségi vizsgálatot, látozhatják az egyetemet, nemcsak az alatti igazságért, de hogy az ország szellemi és gazdasági szükségletének is megfelelőhessünk, általánosítani kellene, ki kellene terjeszteni az ifjakra is. Ha a lányoknak, hogy az érettségit letehessék, ugyanazon tanulmányokat kell végezniük, mint a ifjaknak, mért legyen ezeknek az az előjoguk, hogy kegyelmi bizonyítvánnyal, elégséges eredménnyel, ami voltaképpen csak azt fejezi ki, hogy az ifju urak érettek, hogy a gimnáziumot elhagyhassák, de az egyetem látogatására még mindig nem elég érettek, főiskolai hallgatók legyenek. Nem, az ily ifjaknak sem szabad a valóban bivatott elemek helyét az egyetemen elfoglalni, a szellemi standard of life-t a főiskolán azáltal lenyomni, hogy ők is

jogosított hallgatók, az állami diplomáért versenyzők lehetnek. Nem a nem mértékadó itt, hanem csak a szellemi képesség és erkölcsi kvalitások. A megfelelő fűelemek kiválasztása persze korábban kellene, hogy kezdődjék, a szülőknek el kellene halasztani a választást legalább gyermekeik 14 életévéig, a középiskolába való felvételi vizsgának, melyhez a gyermekek csak 14 évükkel bocsáttatnának, szigorubbna, terjedelmesebbnek kellene lenni.

De ezek egyelőre a jövő tervei. A közoktatásügyi miniszteriumban még némi időbe fog kerülni, míg eljutunk az egyetemes középiskolához, melyre Dániában a kellő példával bírnak, de addig is lehet segíteni, ha a közoktatásügyi miniszter rendeletét az egyetemre való felvétel tárgyában nemcsak a leányokra, hanem az ifjakra is alkalmazzák és mind szigorubbna alkalmazzák.

Az egyenes adók reformja. Az egyenes adók reformja, mint azt már korábban megírtuk, végleg elkészült. Pap Mihály miniszteri osztálytanácsos, a pénzügyminisztérium adóreform-osztályának a vezetője dolgozta azt ki, a kérdésben érdekelt ügyosztályok közreműködésével. A tervezet a progresszió alapján épült, az adómentes minimum lényeges emelésével. A munkát a pénzügyminiszter most szakembereknek adja ki hozzászólás végett s azután a beérkező szakvéleményekhez képest való módosítások után publikálni fogja a reformtervezetet.

A honvédtisztképzés reformja. A honvédségnél most szervezik kerületi parancsnokságunkint

TÁRCA.

Akácnyilás idején . . .

— Irta: Kristó Zoltán. —

Rügybontó, lombfakasztó május idusa, sóhajtvá köszöntelek:

Kint a szabadban, az árnyas ligetben andalgok, midőn feltűnik a reggelszülte, rózsauju hajnal . . .

Csendes még az egész város . . . A felkelő nap halvány-vörös korongja látszik még a távol keleten, majd lassanként feltűnik a láthatáron és bágyadt sugarait előlnti a reggeli tájon. Az éjjeli harmattól nedves a fűszál, ezüst színű cseppekben tündöklök a napsugárban, mintha megannyi gyöngyszem volna. A harmattól felüdült virágok fáradtan nyitják ki a kelyhőket a felkelő napsugár első csókjára . . . Egy szorgos kis méh röpköd körülöttük, hogy megrabolja a virágok szűzies himpóráit . . . Nem messze tölem mezei munkások vonulnak, munkára készen . . . Távolabb néhány cigány halad, válluk alatt a betakarít hegedűvel, valami szerelmes asszonynak, vagy piruló, ábrándos leánynak adtak zenét, ki azóta már édesen szendereg a puhá, illatos párnák közt, ő róla, a deli lovagról álmodozva . . . A mezei virágok kellemes illata szét-

terjeng, az üde reggeli levegőben . . . Teljes pompájában feltűnt a tavaszi, enyhe májusi reggel.

* * *

A lombos fűz alatt sétálva, visszaemlékezem a boldog, gondtalan diák életre, midőn ily szép májusreggelen együttültünk az orgona lugasban Rózsika és én. Ő kézimunkázott; én pedig egyszerű, mindennapi idilli dolgokról beszéltem neki.

Meséltem a lovagról, ki aranyos hintón jön a királyi lányért, hogy rejtelmes lovagvárba vigye, vagy a tündér királyról, ki fehér hattyuktól vont rózsakocsijában holdvilágos éjszakán jön a szép polgárlányért, hogy tündér birodalmába feleségül vigye . . . Együtt jöttünk az iskolából, mi közben könyvet vittem. Egyszerű, fehér ruhája szorosan simul csinos természetéhez. Kibontott aranyzóke hajával a tavaszi szellő játszadozott. Kisértünk a mezőre s együtt kötöttük csokorba az üde, mezei vadvirágokat s az általam átadott csokorból kihuzva egy vörös vadrózsát, piruló areal, szőke hajába tűzte. Midőn beállt az alkony, visszaindulánk. Szótlanul mentünk egymás mellett, lesütött szemekkel, csak egymástól fogott kezeink fejezték ki kölcsönös érzelmeinket . . . Oly jó illet szőke hajához a piros vadrózsa! Később a felső leányiskola majálist rendezett. Ő is ott volt. Csinos krep ruhájában elragadóan nézett ki. Felkértem egy négyesre. Örömmel mondott igent. A tánc végével sétáltunk az illatos akácok között. Végre hazakísértem . . . Ez volt azután

utolsó találkozásunk. Ilyen volt a nyájas poézise az első szerelemnek, virágfakadás, . . . akácnyilás idején . . .

* * *

Öt év telt el. Számottevő idő egy lány életében. A mindennapi élet, a prózai munka feledtetik az idilli órák édes emlékeit . . . Egy dévtidőki fürdőn voltam, május hóban akácnyilás idején.

Az olvasóban szórakozottan böngésztem a lapokat. Egy röpké hir öltött szemembe: „Várhelyi Rózsika és Vámos Béla huszárfőhadnagy jegyesek” . . . Mémbus hangulatban hagytam el a termet. Szomorúan sétáltam a park fasorokban. Visszaszállt emlékem a multba, azon majálisra, midőn oly bájos volt egyszerű kékszinű ruhájában . . . Az akácok bokról pedig tovább süttögtak szerelemről, boldogságról . . .

Tudományos apróságok.

Bakteriumok az egészséges testben. Általában azt hiszik, hogy a test szövetei egészséges állapotban nem tartalmaznak bakteriumokat és erre a feltevésre alapította az orvostudomány és a sebészet az aszepszist. Ujabb kutatások szerint azonban úgy látszik, hogy ez a fogalom lényeges változást szenved. A dani állatok véredényeibe colonbacillusokat feekendezett be és kimutatta, hogy ezek a kis lények tizenöt perc alatt a máj és a vesék sejtjeibe

azokat a továbbképző tiszti tanfolyamokat, amelyek már régóta szervezve vannak a közös hadseregnek „Offiziers Corps-Schule” név alatt. Ezeket a tiszti tanfolyamokat a honvédségnél eddig a Budapesten felállított ugynevezett felsőbb tiszti tanfolyam helyettesítette, melybe minden honvédszázad egy-két hadnagyot, főhadnagyot küldött s itt minősítették e tisztek a hadiskolába, mely Bécsben van s a vezérkari tiszteket képezi ki. A felsőbb tiszti tanfolyamból a honvédség részéről évente 6—8 hallgató jutott fel a hadi iskolába, a többi rendszeren segédtiszti állásban nyert alkalmazást. A honvédtisztek továbbképzésének ezen módjára most megszűnik s a tisztek jóval nagyobb száma nyer majd továbbképzést az egyes honvédkerületi parancsnokságokhoz decentralizált s a közshadseregbeli Corps-Schuloknak megfelelő honvédkerületi tiszti tanfolyamoknál. Az új rendszerek következménye az lesz, hogy ezután a honvédtisztek közül többen kerülhetnek a hadi iskolába s így követve a vezérkarba.

KÜLFÖLD.

A japán—orosz háború.

A harcra minden csendes. — Ujabb ütközeteknél alig érkezik hír.

Londoni jelentés szerint Kuropatkin is megállapodott s egyelőre nem folytatja tovább a visszavonulást.

A japánok mivel sincsenek előnyben az orosz csapatok felett.

Tokióban nagy meglepetéssel tekintenek az angol hangulat megváltoztatása elé. Azt hiszik, hogy Angliának Japán iránt érzett szinpathiája megváltozását a kicsinylés okozza, melylyel Japánban az orosz hadseregről nyilatkoznak.

A „Vörös kereszt” egylet képviselői jelentést tettek a japánok kegyetlenkedése miatt. A jelentés szerint a japánok a Vörös kereszt lobogóval ellátott helyeket sem kimélik. Az egyesület tagjai közül nem egy sebesült meg eddig is, a mint a harcra a sebesültek kötözésével és elszállításával foglalkoztak. A japánok még a halottak eltemetésére sem engednek időt az oroszoknak.

Háromszékvármegye közigazgatási bizottsági üléséből.

Sepsiszentgyörgy, szeptember 18.

A bizottság ülésén gr. Haller János főispán akadályoztatása folytán Szent-Iványi Miklós kir.

tanácsos, alispán elnökölt. A bizottsági tagok üdvözlésével az ülést megnyitván, bejelentette, hogy Kelemen Lajos tiszti főügyész három heti szabadságon van, két bizottsági tag pedig meg nem jelenését bejelentette. A tiszti főügyészt dr. Künnle Tivadar h. ügyész helyettesíti, a szakelődök havi jelentéseit a következőkben ismertetjük.

Közigazgatás.

Vajna Miklós várm. főjegyző által előadott alispáni jelentés szerint iktatóra érkezett 1596 ügydarab, elintéztetett 1441 ügydarab, hátralék 155 ügydarab.

Az utlevélügyről szóló 1803. VI. t.-cikk a m. kir. belügyminiszternek idei július hó 18-án 70.000. számú rendeletével kibocsátott végrehajtási utasítás értelmében f. év augusztus hó 1-én lépvn életbe, ennek alapján augusztus havában kiadott 322 drb egyéves utlevél és 9 drb 8 napra érvényes határszéli uti igazolvány.

Szabadságot élvezett Köntzei Benedek vármegyei árvaszéki elnök augusztus 15-től szeptember 11-ig 4 hetet.

Augusztus 21-től 29 napi fegyvergyakorlatra behívtak: András Albert, Koréh Dénes szolgabírák, Deák Vince közigazgatási gyakornok.

A vármegyei alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról szóló határozatot m. kir. belügyminiszter ur idei aug. hó 27-én 76.297. sz. a. jóváhagyván, a vármegyei alkalmazottak a végrehajtási utasításnak megfelelő fizetés- és lakbérjavalmazás folyó év január hó 1-től kezdve az illetékes kir. állampénztáraknál folyósíttatott, annak az érdekeltek folyó év szeptember hó első napjaiban élvezetbe léptek.

Árvaügyek.

Séra Tamás árvaszéki elnök bemutatta az árva-ház igazgatójának jelentését és előadta az árva-ügyek állását.

Ügyforgalom. Julius hórl elintézetlen áthozott 87 ügydarab. Augusztus hóban iktatóra érkezett 723 ügydarab, összesen 810 ügydarab. Ebből elintéztetett 653 ügydarab, szeptember hóra elintézetlen áthozott 157 darab.

A községek általános gyámügyi közigazgatásának helyszíni vizsgálata árvaszéki elnök által Alcsernáton, Lemhény, Bereczk, Soósmező, Nyujtód-Osola, Szentkatolna, Kézdímartonfalva, Dálnok és Lécfalva községekben teljesített. „A gyámhatóság nevében és megbízásából” csak Nyujtódon hozott véghatározat.

A gyámoltak és gondnokoltakról a községekben

vezetendő nyilvántartás teljesen átalakítva és helyesen kiállítva csak Szentkatolna községében található. A többi községekben egyáltalában a munkálat megkezdett.

Ha ezek elkészülnek, a közgyámok rendelkezése alatt elég adat fog állni arra nézve, hogy az árvák vagyoni és személyi ügyeit ellenőrizték és a jelentő lapokat és ingókról kiutazásokat elkészíthetessék.

Az elhagyott és törvénytelen gyermekek védelméről azon körjegyzői csoportokban gondoskodva van. Ki kell emelni, hogy a most megvizsgált községekben kellő szakértelemmel bíró közgyámok vannak alkalmazva és hogy a körjegyzők és a közgyámok között a sikeres együttműködés és kölcsönös támogatás a közszolgálat érdekében megvan.

Adóügyek, pénzügy.

Tusa Gyula kir. tanácsos, pénzügyigazgató bejelentette, hogy az összes ágazatokban befolyt 335445 kor. 2 fillér, tehát 92030 koronával több a megelőző évi hasonhavinál.

Egyenes adóban befolyt 87984 kor. 97 fillér, 58400 kor. hátralékban maradt 821070 kor. 34 fillér.

Fogházügy, közbiztonság.

Stocker Antal, kir. ügyész havi jelentése szerint: a közdivásárhelyi kir. törvényszéki fogház és a kir. járásbírósi fogházak 1904. évi augusztus havi állapotáról jelentésemet a következőkben van szerencsém megtenni:

A közdivásárhelyi kir. törvényszéki fogházban, valamint a vármegye területén lévő kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagyajtai kir. járásbírósi fogházakban 1904. augusztus hó utolsó napján le volt tartóztatva 45 elítélt, 5 vizsgálati fogoly, összesen 50, ezekből 41 férfi, 9 nő.

Időközben még 71 egyén volt letartóztatva.

A letartóztatottak egészségi állapota általában jó volt. Rabélemezésre kiadott 360 kor. 4 fill.

Az élelmezés ellen panasz nem emeltetett.

Bűnvádi feljelentés beérkezett 86.

Súlyosabb bűneset 3 merült fel.

Törvényszéki boncolás 5 esetben volt.

Népoktatás.

Csánki Gyula, kir. tanfelügyelő jelentését közelebbről fogjuk közölni.

Közmunka, közlekedés.

Gyárfás Győző, kir. főmérnök jelentéséből fel-
említjük:

hatolnak s ott két-három óra alatt sajátságos változásokon mennek keresztül, amelyek arra vallanak, hogy a test szövetei folytán felbomlottak. Továbbá a belek nyirkmirigyjeiben gyakran talált bakteriumokat, amelyek valószínűleg állandóan tartózkodnak azokban. Sőt az emberek teljesen egészséges véreibe is találtak sajátságos kicsiny magocskákat, amelyek nem egyebek, mint baktériumok bomlás állapotai.

Nicholls bővebb kutatásokat eszközölt és teljesen egészséges májból és veséből, amelyet a legszigorúbb aszepszis után távolított el az állat testéből, bakteriumokat tenyésztett.

Ezek az eredmények, amelyek még alapos utóvizsgálatokra és megerősítésre várnak, arra vallanak, hogy az egészséges test legkülönbözőbb szerveibe juthatnak bacillusok. Nem kell, hogy ezért betegség álljon be, mert az egészséges szervezet megöli a bakteriumokat. Másrészt azonban ez a körülmény nagyon sok titokzatos ragályozást fejt meg. Ha ugyanis a test ellentálló képessége csökken, vagy nagyon sok elősdi hatolt a szervezetbe, vagy a többnyire ártalmatlan bakteriumok mérgeossége fokozódott, betegséget idézhet elő. Ezzel magyarázhatók a kriptogenetikus vérmérgezések, vagyis azok, amelyeknek okát eddig nem tudták és némely lázak és gyulladások a bakteriumok létezésével fejthetők meg.

Gyűlölet az állatoknál. Háziállatok és vadállatok nemesak határozott rokonszenvenet éreznek bizonyos személyek iránt és ellenszenvennek némely egyénnel, hanem vannak fajok, amelyek általános gyűlölettel viseltetnek más fajok iránt. A legérdekesebbek erre nézve az öröklés útján támadt esetek. Bizonyos gyengébb faj féltelme az ellenséges fajjal szemben

oly kifejlődött, hogy már a születésnél is mutatkozik. A szarvasmarha csordák ösztönszerűleg gyűlölik a kutyákat. Ezt évszázadokra lehet visszavezetni, amikor a vad csordák mindig abban a veszélyben forogtak, hogy vad kutyák vagy farkasok támadják meg őket, amelyek körülöttük leselkedtek és éhes szemekkel várták a pillanatot, amikor egy védtelen borjú eltévedt a nyájtól, hogy rögtön szétmancsogolják.

A kutya-macska barátság példabeszéddé vált. Házi macskáknál ez a gyűlölet kétségtelenül öröklött ösztön, amelynek eredetét ma is ki lehet mutatni erősebb és vadabb rokonánál. Indiában a tigris a dsungel mlyeiben tanyáz és a fiatal tigrisnek csak kevés ellensége van. Ha a medve, vagy vadmacska a tigrisnyá közelébe jön, csakhamar visszavonul. Sőt az is kétséges, hogy az óriáskigyó bántja a fiatal tigrismacskát. De a vadkutyák hordája nem fél a tigrisektől; a vadkutyák mindig felfalják a védtelen kis tigriseket és dacosan állnak ellent a visszatérő tigrisanyának. A nőstény tigris ezt jól tudja, és azt is tudja, hogy ha huszat is megölne közülük, a többiek megragadnák és letépnék húsát, még ha ők maguk is odavesznek ezalatt. A fogságban lévő tigris minden harag nélkül tekint a farkasra; de jaj a kutyának, amely közelébe jön s ha nem tudja megragadni, haragját üvöltésre és ketreccének vad rázására váltja át.

A leopárd, amely a fákra szokott mászni s így könnyen kikerüli a vad kutyák támadását, nem osztja ezt az ösztönszerű gyűlöletet, habár a kutya nem megvetendő falat számukra. Ezt viszont a kutyák tudják s ezért nagyon félnek a fára mászó macskafajtától, míg a tigrist és más földön élő macskákat megtámadnak.

A majmok, sőt más állatok is gyűlölik a fekete-téket. Amikor egy szomali csoport meglátogatta a londoni állatkertet és elhaladtak az oroszlánok ketrecé előtt, az oroszlánok ordítani kezdtek és féktelen dühre gerjedtek. Ráismertek természetesen ellenségeikre, a fekete-bőrű emberekre, akik évszázadokon át vadásztak fajukra. A madarak néha meghalnak ijedtükben, papagályok és majmok gyakran elájulnak, ha fekete embert látnak.

Sok esetben a gyűlölet vagy ellenszeny önkéntelen az állatoknál, amit nem lehet megmagyarázni, éppúgy mint sok ember gyűlöli a macskát, ogeret, hernyót vagy kigyót. Mért irtóznak például a lovak a tevéktől? A medvére, vagy más állatra a ló oda sem hederít, de a tevének már a szaga is megvadija. Sokkal inkább dolgozik a ló együtt az elefánttal, mint a tevével. Rokonsájként is előfordult ez az erős gyűlölet. Kutyák élvezettel vadásznak rókára és farkasra és oly dühvel ölik meg őket, mint ahogy szarvast sohasem.

Mnemotechnikai eszközök. Az emlékezőtehetség kiképzésére szolgáló eszközök kétségtelenül szükségesek voltak arra, hogy az ember barbár állapotából lassanként a későbbi szellemi magaslatra emelkedett. Bizonyítja ezt az is, hogy vadnépeknél még ma is vannak mnemotechnikai eszközök.

Egy misszionárius, aki bő leírást közölt a peruiak szokásairól, tapasztalta, hogy Peruban bizonyos kavicsok szolgáltak az emlékezés eszközeiként. Az egyik kavics, amelynek bizonyos alakja volt, a Miatyánkat jelentette, a másik az Ave Mária-t, a harmadik kő a Credo t, egy negyedik a Szentlélek fogantatását és így tovább. Más népek kagylókat, vagy kis fadarabokat használnak, amelyekre bizonyos

A hivatal személyzetében valózás nem fordult elő.

A fedanyag szállításnak lassu menete miatt a szállítás megsüregtetett.

Az építési munkákra nézve felemlíthető, a brassó-esikszerecsa-topliczai állami közútra nézve, hogy az 5. és 8. számú vastartós hidak felszerkezeiteinek kiváltása megtörtént.

Az állami dohánygyár befejezett két épülete felülvizsgáltatott és a második raktárépület, a második lakóház és a viztorony építése megkezdettek, Malmos Andor kir. mérnök művezetésével.

Kovácsnán a belkőzségben és a vajnafalvi területen a két állami iskola építése az alapozások elkészítésén túl haladt. — A munkák állandó vezetésével Vajna Lajos kir. mérnök volt megbízva. Hírel folyósítás híján az építés menete szenved.

Sepsiszentgyörgyön az állami elemi fiú- és leányiskola építése tovább folyt, a művezetést a hónap végén Vajna Lajos kir. mérnök vette át, kovásznai állandó kirendelésének megszüntetésével.

Páva-Zabola községek határárkainak szabályozása befejezést nyert némi apróbb pótmunkák híján.

Hasonlóképpen befejezték Kézdivásárhelyen a honvédségi laktanya helyreállítási munkáit.

A vármegyei székház vegyes átalakító munkáiról a felülvizsgálati jegyzőkönyv megszerkesztett. Az ülésterem kifestése biztosítva van, ugyszintén a melléképületek helyreállítása vállalkozónak átadatott. Ennek kapcsán alispán a vicinális közutak helyreállítása iránt rendelkezésre kértett fel.

Végül felemlitem, hogy a vicinális közutak némelyike annyira el van hanyagolva, hogy alig járható.

Ellenzéki léggömbök.

Ormon, tetőn nyugalom. Most, hogy a tüzes harcok és végtelen obstrukciós beszédek helyén esend lett, azon buzgólkodnak, hogy a mélyen t. közönséget az arenán kívül szórakoztassák. Ellenzéki tulzók ismét igen kedves kis próba-léggömböket eregetnek föl, hogy — mint a berlini ember mondja — „etwas Leben in die Bude zu bringen.“ Minthogy az urak oly könnyen elvesztik lábuk alatt a tények talaját, képzeletüket eresztik szabadjára és meseköltésre adják magukat. Csak hogy az anyag nagyon sovány. A katonai követelések többé nem vonzanak. Az írásbeli szolgálati érintkezés magyar

jeleket vésnek. Így például egy indiai faluban, ahol kolera járvány tört ki, a benszülöttek a falu bejárata elé hosszukás fadarabot tettek, s azzal jelezték a hatósági intézkedéseket. Tizenkét rovás a bot jobb szélén jelezte, hogy tizenkét napig tilos a faluba való belépés; más jelekkel pedig értesítették az olvasót, hogy a tilalom megszegése esetén négy bivalyt, vagy tizenkét tikalt (pénzdarab) tartozik fizetni.

Vad népek fegyvereikre jegyzik fel a megölt ellenség vagy vadállat számát. A feljegyzés pontokkal vagy vonásokkal történik. A peruiaknál régóta használják a mi számológépeinkhez hasonló kvippókat. Ezeket különböző statisztikai feljegyzésekre használják. A különböző színű esomók különböző dolgokat jelentenek. A statisztikai adatoknál egy esomó tizet, kettős esomó százat, hármas esomó ezret jelent.

Délamerika egyes népeinél a kvippet a wampum helyettesíti. Ez egy különböző formájú, ibolya színű vagy fűhár kagylókból összeállított öv, vagy nyaklánc. Egy ilyen wampum néha 6—7000 kagylóból áll és mint egész egy teljes történetet, vagy beszédet fejez ki.

Érdekesek a malájaiak szimbolumai. Ezek ugyanis a sóval, borssal és más közönséges napi használatra szükséges fűszerekkel, vagy tárgyakkal jelzik a gyűlöletet, szerelmet, féltékenységet és más érzelmeiket. Ha valaki ezen tárgyak egyikéből kis esomogot küld ismerősének, ezzel tudtára adja az érzelmet, amelyre iránta viseltetik.

Dr.

nyelven rendezve van; a magyar tanítók a katonai tanintézetek számára ki vannak nevezve; a polai tengerészeti akadémián az osztrák zászló mellett leng a magyar is; a honvédség szintén megkapja a magántisztú iskoláit. Itt tehát a kormányt többé útjai nem lehet. De az ellenzék olyan, mint az egyszeri bíró gyerek, kinek, hogy elhallgasson, az anyja mindent ígér s aki végre arra a kérdésre, hogy hát voltaképpen, mit is akar, nem tud mást felelni, mint hogy „sírni akarok.“ Támadásra és haragra hamar akad új tárgy. Az osztrák miniszterelnök Ischlbent járt a legmagasabb udvarnál. Valjon mit koholt ott megint a magyarok ellen? Mert, hogy Körber ur főteendői közé tartozik, hogy Magyarországnak mindig csak ártson, e tekintetben az ellenzékre nézve nincs kétség. A bámulva figyelő világnak tudtára adják tehát, hogy az osztrák kormány a kiegyezésre nézve elengedhetetlen és komoly feltétellel tette, hogy Magyarország vonja meg írártól a törvényt, sen megállapított kedvezményeket. Ejha! Ez a szalonna, melylyel itt akarnak ageret fogni, mégis nagyon sovány. Még az ellenzéki választók láthatára sem oly szűk, hogy ilyen botorságot bele lehessen nekil adni. Hisz jól tudja mindenki, hogy már Hieronymi kereskedelemügyi miniszter elődei előbb gyermektáplálékkal, fáradságosan etették, gondosan jártatották, de aztán minden eszközzel erősítették Magyarországot a jajaigatói gyermekét, iparunkat. E téren mostani képviselője már eddig is bebizonyította, hogy komoly kötelezettségnek tartja mindenkébb erősíteni a magyar ipart. Ipartámogató-törvényüket annak rendelkezéseit minden pontban szigorúan végrehajtják, ha még oly nagyon iparkodnak is ellenségeink, ez épület alaperősségeit megingatni. Nem félünk. Az osztrákok nem is gondolhattak arra, hogy ilyesmit követeljenek. Be kell látni, hogy mind az, amit mi itt e tekintetben elértünk, nem más, mint amit a nálunk is beterveztett ipartámogató törvény kimond. Ott is, mint itt pl. közszállításoknál első sorban és kizárólag hazai ipart kell tekintetbe venni. Hogy ezt a javaslatot, mint sok mást is, az elintézetlen kormányjavaslatok irattári edes álma veszi körül, mert a reichsrath nem dolgozik, mert az urak odaát a leitomischli bakter nemzetisége fölött török a fejüket, — ezt csak nem vehetik nekünk a szemünkre a kiegyezési tárgyalásoknál. A kiegyezés, mint azt Széll megállapította, eddig semmiképpen érintve nem lett, és magától értendő, hogy Tisza István gróf sem fog engedni egy hajszálynit sem.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter Bartha Imre községi jegyzőt anyakönyvezetővé, Héjja István segédjegyzőt anyakönyvezetővé nevezte ki Háromszékvármegye Gelence község anyakönyvi kerületébe.

— **Berzeviczy miniszter Kolozsváron.** Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó hó 26-án, hétfőn este a gyorsvonattal Kolozsvárra érkezik s négy napot fog ott tölteni, hogy Kolozsvár összes köznevelődési intézményeit megtekintse. A miniszter résztvesz szeptember 30-án a „Tanítók Hunyadi-háza“ megnyitási ünnepélyén is, mely a tanítók országos Eötvös-alapjának második főiskolai internátusa s egyelőre 80 tanító és tanárfiat látja el részben ingyenessen. A megnyitó ünnepélyt az Eötvös-alap diszkygyűlése keretében tartják, szeptember 30-án délelőtt 11 órakor, mely alkalommal az ünnepi beszédet Ujváry Béla kir. tanácsos, elnök fogja mondani. Ugyanezen napon diszkygyűlést fog tartani a „Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága“ is, mely a hazai összes tanítóegyesületek választott képviselőiből alakult, ahol a miniszter szintén résztvesz. Ez alkalommal az erdélyrészi vármegyei tanítótestületek — mint értesülünk — küldöttségileg fogják üdvözölni a minisztert s egyben megköszönik, hogy az erdélyrészi tanítók és tanárok gyermekei részére a közoktatási kormány, a parlament hozzájárulásával Kolozsváron a „Tanítók Hunyadi háza“ létesítette.

— **Kinevezés.** A földmívelésügyi miniszter Imreh Ferenc végzett erdészakadémiai hallgatót kinevezte a sepsiszentgyörgyi m. kir. erdőhivatalhoz erdészgyakornokká.

— **Ipartanácsi tagok.** Az 1884. évi XVII. t. o. alapján, a közigazgatási bizottság tegnapi ülésében a másodfokú iparhatóság mellé megválasztottak 1904. okt. 1-től 1905. szeptember 30-ig terjedő egy évre rendes tagokká Ferencz Lajos sepsiszentgyörgyi kereskedő és ifj. Tóth István kézdívasárhelyi szeszgyáros. Póttagoknak választottak Nagy Elek sepsiszentgyörgyi kalapos, Fejér Antal kézdívasárhelyi kereskedő.

— **Ellenőrzési szemle a honvédségnél.** A kézdí-járáshoz tartozó m. kir. honvédség belső legénység ellenőrzési szemléje Kézdivásárhelyen a városi tanácsház nagytermében a következő napokon fog megtartatni: Október hó 4-én: Szentkatolna, Oroszfalu, Martonfalva, Márkosfalva, Hatolyka, Alsócsernáton, Felsőcsernáton, Dálnok, Albis, Léczfalva, Bita és Maksa. Október hó 5-én: Torja, Futásfalva, Ikafalva, Peselnek, Karatnavölgy, Szarazpatak, Szentlélek, Polyan, Esztelnek, Bálafalva, Csomortán és Kurtapatak. Október hó 6-án: Nyujtód, Sársfalva, Szaszfalva, Lemhény, Almás, Osdola, Kézdimartonos, Bereck és Sósmező községekbeli legénységgel. A szemle minden nap reggeli 9 órakor kezdődik.

— **Tanító-választások.** Torja nagyközség községi iskolájánál majdnem két év óta betöltetlenül álló 3 tanítói állásra a választást múlt szombaton ejtették meg Csánki Gyula kir. tanfelügyelő vezetésével. A 3 állásra jelentkezett 93 pályázó közül Szörösey Ilona, Sóllyom József és Pótsa Gerő választották meg. — Szabó Mihály gelencei r. k. tanító Csikpálfalva község községi iskolájához megválasztották 5 pályázó közül rendes tanítót. — A kézdímartonfalvi áll. el. népiskolához a pár hónapra szabadságotól Gross Ida helyettesítésével dálnoki Kiss Erzsike, okl. tanítónő bizta meg Háromszékvármegye kir. tanfelügyelője.

— **Kitüntetett iparosok.** Kézdivásárhely 8 derék, képzett iparosát, szép kitüntetés érte. A kereskedelmi miniszter hozzájárulásával Marosvásárhelyen október elején rendezendő székelyföldi kerületi iparos segéd- és tanonc munkakiállítás bíráló bizottság tagjaivá választottak a kiállítás rendező kereskedelmi és iparkamara által. E 8 jeles iparos névsora a következő: Vajda Albert, Turóczy Dénes asztalosok, Földi Sándor esztorgályos, Szabó János lakatos, Tuzson Pál, Kapusi István csizmadia, Szarka István cipész és Bence József szabó.

— **Elitelt párbajozók.** A kézdívasárhelyi kir. törvényszék szeptember 16-án tartott főtárgyaláson párbaj vétsége miatt Weinberger Simon ifjefalvi bankhivatalnokot és Berger Samu felsőtömösi könyvelőt 8—8 napi fogházra ítélte.

— **Szerencsétlenség a cséplőgépnél.** E hó 14-én egy nagyobb birtokosnál cséplő gépet Szöröcsén. Mialatt a munkában egy kis szünet állt be, a tüzelő ember Béres János a gépet oiajozta. Mikor a cséplőnél elvégezte dolgát, a gőzgéphez ment, mely szintén pihenő helyzetben volt, hogy azt is megolajozza. Nem lehet tudni gondatlanságból-e, vagy hanyagságból — mielőtt dolgát végezte volna — megindította a gőzgépet, de vesztére, mert a nagy hajtókerék küllői közé került az egyik lába, melyet a szőszoros értelmében összeroncsoló a mozgásba jött nagy kerék. A súlyosan sérült embert kórházba vitték.

— **Ellenőrzési szemlék a közös hadsereg-nél.** A kézdí-járáshoz tartozó es. és kir. közös hadseregbeli legénység ellenőrzési szemléje Kézdivásárhelyen, a városi tanácsház nagytermében a következő napokon fog megtartatni: Október hó 20-án: Lemhény, Almás, Osdola, Kézdimartonos, Bereck és Sósmező. Október 21-én: Szentlélek, Polyan, Esztelnek, Bálafalva, Csomortán, és Kurtapatak. Október 22-én: Torja, Peselnek, Karatnavölgy, Szarazpatak, Nyujtód, Sársfalva, és Szaszfalva. Október 24-én: Szentkatolna, Oroszfalu, Futásfalva, Ikafalva, Martonfalva, Márkosfalva és Hatolyka. Október 25-én: Alsócsernáton, Felsőcsernáton, Dálnok, Albis, Léczfalva, Bita és Maksa községekbeli legénységgel. A szemle mindennap reggeli 9 órakor kezdődik.

— **Új pap** Felesernáton ev. ref. lelkészévé a napokban egyházugulag kézdívasárhelyi Medgyaszai Mihály, ottani segédlelkész választották meg, aki folyó hó 11—13-án kitüntetéssel tette le a kolozsvári ev. ref. teológiai fakultáson a második papi vizsgát.

Hirdetések.

Szám: 11728—1904.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy az igazoló választmány által megállapított Háromszékvármegye legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagjainak 1905. évi névjegyzéke az 1886. évi XXI. t. cikk 28. §-a értelmében folyó hó 14-től kezdődőleg 15 napi közszemlére a vármegye székházánál kitétetik, és egyidejűleg a névjegyzék a vármegyei hivatalos lapba is közzétételik.

A névjegyzék ellen a kitétel napjától számítandó 15 nap alatt az állandó bíráló választmányhoz felebezés adható be, mely az igazoló választmány elnökénél terjesztendő elő.

Sepsiszentgyörgyön, 1904. évi szeptember hó 13-án.

Szent-Iványi Miklós,
(116. 1—1.) kir. tanácsos alispán.

1904. El. 262/1. sz.

Árlejtési hirdetmény tűzifa szállítása iránt.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék és a területén levő kir. járásbíróságok, valamint a kir. ügyészség és fogházak részére a 1905-ik évben szükséges tűzifa szállítása iránt a f. évi szeptember 29-ik napján d. e. 9 órakor ezen kir. törvényszék elnöki irodájában nyilvános árlejtés tartatik.

Szükséglet: a kir. törvényszék részére 218 köbméter, a k.-vásárhelyi kir. ügyészség és fogház részére 113.4. köbm., a k.-vásárhelyi kir. j.-bíróság részére 91 köbm., a kovásznai j.-bíróság részére 89.50 és az ottani fogház részére 26.40 köbm., a sepsiszentgyörgyi járásbíróság részére 126.10 köbm. és az ottani fogház részére 50.47 köbm., továbbá a nagyajtai j.-bíróság részére 43 és az ottani fogház részére 26.92 köbm. tűzifa.

Miről vállalkozni szándékozik azon figyelemzetéssel értesítetnek, hogy

a) a törvényszék, k.-vásárhelyi j.-bíróság és kir. ügyészség hivatali helyiségei, valamint a kir. törvényszéki fogház részére szükséges tűzifa együttes szállítása iránt külön,

b) a kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagyajtai j.-bíróságok hivatali és fogház helyiségei részére szükséges mennyiség szállítása iránt járásbíróságokként külön-külön is tehető ajánlat.

Kötelesek vállalkozni szándékozik azon esetben, ha a fennebb a), b) pontokban felsorolt összes helyiségek részére szükséges tűzifa szállítására ohajtanak vállalkozni: 285 korona bánatpénzt, ellenben csak az a) pont alattiakra vonatkozó ajánlat esetében 158 korona, a kovásznai j.-bíróság és fogház részére tett ajánlat esetében 41 korona, a sepsiszentgyörgyi j.-bíróság és fogházra vonatkozó ajánlat-

nál 62 korona és végül a nagyajtai járásbíróság és fogházra vonatkozó ajánlatnál 24 kor. bánatpénz az árlejtés megkezdése előtt készpénzben vagy ovadékképes értékpapírban letenni.

Az árlejtés megkezdése előtt elfogadhatónak kellő bánatpénzzel ellátott és szabályszerűen bélyegzett, zárt írásbeli ajánlatok is, — melyekben az ajánlati ár betűkkel is kiírandó s melynek borítéka „Ajánlat tűzifa szállítása iránt” felirattal jelzendő.

A részletes feltételek ezen kir. törvényszék irodavezetőjénél, valamint az itteni kir. ügyészségnél, a helybeli, kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagyajtai kir. járásbíróságoknál megtekinthetők.

Kézdivásárhelyt, 1904. évi szeptember hó 5 napján.

Veres Gyula,
(115. 3—3.) h. elnök.

Sz. 6867—904.

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kovásznai királyi járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Dr. Bartha Imre ügyvéd által képviselt Kovács János s neje Albu Zsuzsa zágoni lakos végrehajtónak Fazakas Ilus tamásfalvi lakos végrehajtást szenvedő elleni 240 korona — fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék (a kovásznai kir. járásbíróság) területén levő, Tamásfalva község határára fekvő, a tamásfalvi 371. sz. tlkvb. 306. hrsz. rétre 354 kor., az 578. hrsz. szántóra 130 kor., a tamásfalvi 377. sz. tlkvb. 115., 116. hrsz. kert és belsőtelekre 849 kor., a 384. hrsz. szántóra 86 kor., sz. 583. hrsz. rétre 24 kor., az 584. hrsz. szántóra 274 kor., az 585. hrsz. rétre 12 korona. Összesen 1729 koronában ezennel megállapított kiküldési árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. okt. hó 6-ik napján d. e. 9 órakor Tamásfalva község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíróság, mint tlkvi hatóság. Kovásznán, 1904. augusztus 4-én.

Száva Jakab,
(117. 1—1.) kir. albiró.

Nyomatott Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában Kézdivásárhelyt.

A piac soron levő ujonnan épült házam emeleti részét — kényelmes feljáróval —

október hó 24-től több évre

haszonhérbe kiadom.

Értekezni lehet **Ifj. Jancsó Mózes** nyomdatulajdonossal. (105. 6—6)

KIADÓ LAKÁS.

A Kisegítő Takarékpénztárral szemben ujonnan fölépült lakás: négy szoba, konyha, kamra, istálló, fatartó, négy pince és udvar, teljesen ellátva mindennel **szeptember hó 20-tól**

több évre kiadó.

Értekezni lehet **Szotyori Balázzsal.**

111. 6—6

BUTOR

anyakönyvi hivatalok berendezésére, valamint községi előljáróságok részére úgy készpénzert, mint részletfizetésre kapható

butorraktáromban

Kézdivásárhelyt,

hol állandóan raktáron van: szalon-, ebédlő- és hálószoba berendezés, ruha- és éjszakai szalon- és ebédlő-asztal, ágy, mosdó és éjszakai szekrény, továbbá: magas, félmagas, háttas és heverő divány, garnitúra, matracz, fali és toaletti tükör, nád- és préselt ületű hajlitott szék, ablak carnis, stb. melyeket a jelenleg ujonnan berendezett ASZTALOS MŰHELYEMBE kitűnő száraz anyagból saját felügyeletem alatt készítették s olcsó árak mellett bocsátok szíves rendelkezésre.

Tisztelettel:
Ifj. Jancsó Mózes,
butorraktáros.

Hirdetések jutányos áron felvételnek e lap kiadóhivatalában.